

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

23 септември 2003 година*

„Свободно движение на работници – Гражданин на трета държава, който е съпруг на гражданин на държава-членка – Съпруг, на когото е наложена забрана за влизане и пребиваване в тази държава-членка – Временно установяване на съпрузите в друга държава-членка – Установяване с цел получаване от страна на съпруга на право на влизане и на пребиваване в първата държава-членка по силата на правото на Общността – Злоупотреба”

По дело C-109/01

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда на основание член 234 ЕО от Immigration Appeal Tribunal (Обединеното кралство) в производството, висящо пред този съд между

Secretary of State for the Home Department

и

Hacene Akrich

относно тълкуването на правото на Общността в областта на свободното движение на лица и правото на престой на гражданин на трета държава, който е съпруг на гражданин на държава-членка,

СЪДЪТ,

в състав: г-н G. C. Rodríguez Iglesias, председател, г-н J.-P. Puissochet, г-н M. Wathelet, г-н R. Schintgen и г-н C. W. A Timmermans, председатели на състав, г-н D. A. O. Edward, г-н A. La Pergola, г-н P. Jann, г-жа F. Macken и г-жа N. Colneric (докладчик), и г-н S. von Bahr, съдии,

генерален адвокат: г-н L. A. Geelhoed,

секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор,

като има предвид писмените становища, представени:

- за г-н Akrich, от г-н T. Eicke, barrister, упълномощен от г-н D. Flynn, Joint Council for the Welfare of Immigrants, и от г-н D. Betts, solicitor,

- за правителството на Обединеното кралство, от г-н J. E. Collins в качеството на представител, подпомаган от г-жа E. Sharpston, QC, и от г-н T. R. Tam, barrister,

- за гръцкото правителство, от г-жа I. Galani-Maragkoudaki и г-жа S. Vodina, в качеството на представители,

* Език на производството: английски.

- за Комисията на Европейските общности, от г-жа С. O'Reilly, в качеството на представител,

предвид доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на г-н Akrich, за когото се явява г-н Т. Eicke, на правителството на Обединеното кралство, за което се явява г-н J. E. Collins, подпомаган от г-жа E. Sharpston, на гръцкото правителство, за което се явяват г-жа I. Galani-Maragkoudaki и г-жа E.-M. Mamouna в качеството на представител, и на Комисията, за която се явява г-жа С. O'Reilly, на съдебното заседание от 5 ноември 2002 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат на съдебното заседание от 27 февруари 2003 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 3 октомври 2000 г., постъпило в Съда на 7 март 2001 г., Immigration Appeal Tribunal (имиграционен апелативен съд)отправя на основание член 234 ЕО два преюдициални въпроса относно тълкуването на правото на Общността в областта на свободното движение на лица и правото на престой на гражданин на трета държава, който е съпруг на гражданин на държава-членка.

2. Тези въпроси са повдигнати в производството между Secretary of State for the Home Department (министър на вътрешните работи, наричан по-нататък „Secretary of State“) и г-н Akrich, марокански гражданин, във връзка с правото на последния да влиза и пребивава на територията на Обединеното кралство.

Правна уредба

Право на Общността

3. Член 39, параграфи 1 - 3 ЕО гласи следното:

„1. Свободното движение на работници е осигурено в рамките на Общността.

2. Тази свобода на движение включва премахването на всякаква дискриминация, основана на националността, между работниците от държавите-членки по отношение на наемането на работа, възнаграждението и други условия на труд и трудово правоотношение.

3. Тя включва, при спазване на ограниченията, основани на съображенията за обществен ред, обществена сигурност и обществено здраве, правото на:

...

б) свободно движение в рамките на територията на държавите-членки за тази цел,

...“

4. Директива 64/221 на Съвета от 25 февруари 1964 г. за координиране на специалните мерки относно движението и пребиваването на чуждестранни граждани, основани на съображения във връзка с обществения ред, обществената сигурност и общественото здраве (ОВ 1964 г., 56, стр. 850), предвижда следното в членове 1, 2 и 3, параграфи 1 и 2 от нея:

“Член 1

1. Разпоредбите на настоящата директива се прилагат към всеки гражданин/гражданка на държава-членка, който пребивава или пътува към друга държава-членка на Общността, за да упражнява дейност като наето лице, или като самостоятелно заето лице или като получател на услуги.

2. Настоящите разпоредби се прилагат също така и по отношение на съпруга или съпругата и членовете на семейството, които попадат в обхвата на разпоредбите на регламентите и директивите, приети в тази област съгласно Договора.

Член 2

1. Настоящата директива засяга всички мерки относно влизането на територията, издаването или подновяването на разрешенията за пребиваване, или относно експулсирането от територията, предприети от държавите-членки по съображения, свързани с обществен ред, обществена сигурност или обществено здраве.

2. Тези съображения не могат да бъдат изтъквани с оглед обслужване на икономически цели.

Член 3

1. Мерките, предприети във връзка с обществения ред или обществената сигурност, се базират изключително върху личното поведение на съответния индивид.

2. Сами по себе си предишни присъди по наказателни дела не могат да представляват основание за приемане на такива мерки.“

5. Член 10, параграфи 1 - 3 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, стр. 2) предвижда следното:

„1. Независимо от тяхното гражданство, имат право да се настаняват заедно с работник-гражданин на държава-членка, нает на работа на територията на друга държава-членка следните лица:

а) съпруг/а и техни низходящи на възраст под 21 години или издържани от тях;

б) издържани роднини по възходяща линия на работника или другия съпруг.

...

3. За целите на параграфи 1 и 2 работникът трябва да разполага с такова жилище за своето семейство, което се смята нормално за работниците – местни граждани в региона, където е нает на работа; тази разпоредба обаче не трябва да поражда

дискриминация между работниците – местни граждани и работниците от други държави-членки.“

6. Едновременно с Регламент № 1612/68 законодателят на Общността приема Директива 68/360/ЕИО на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно премахването на ограниченията за движение и пребиваване в рамките на Общността за работниците на държавите-членки и на техните семейства (ОВ L 257, стр. 13). Според първо съображение от нея тази директива има за цел приемането на мерки, които да са съобразени с правата и привилегиите, признати от Регламент № 1612/68 на гражданите на всяка държава-членка, които се придвижват с оглед упражняването на дейност като наети лица, и на членовете на техните семейства. Съгласно второто съображение правилата, които се прилагат в областта на пребиваването, трябва доколкото е възможно да уеднаквяват положението на работниците от други държави-членки и на членовете на техните семейства с това на гражданите на съответната държава.

7. Съгласно член 1 от Директива 68/360:

„Държавите-членки премахват, при условията, предвидени от настоящата директива, ограниченията за движение и пребиваване на гражданите на упоменатите държави и на членовете на техните семейства, по отношение на които се прилага Регламент (ЕИО) № 1612/68.“

8. Член 3 от Директива 68/360 гласи следното:

„1. Държавите-членки позволяват на гражданите, упоменати в член 1, да влязат на територията им само с представяне на валидни лична карта или паспорт.

2. Никаква входна виза или еквивалентен документ не може да бъде изискван, с изключение за членовете на семейството, които не са граждани на дадена държава-членка. Държавите-членки предоставят на тези лица всички улеснения за получаване на всички необходими визи.“

9. Член 4 от Директива 68/360 предвижда следното:

„1. Държавите-членки предоставят правото на пребиваване на тяхната територия на лицата, упоменати в член 1, които са в състояние да представят документите, изброени в параграф 3.

2. Като доказателство за правото на пребиваване се издава документ, наречен „разрешение за пребиваване на гражданин на държава-членка на ЕИО.“. Този документ трябва да съдържа твърдение, че е издаден съгласно Регламент (ЕИО) № 1612/68, и да се упоменават мерките, взети от държавите-членки за изпълнението на настоящата директива. Текстът на това твърдение е представен в Приложението към настоящата директива.

3. За издаването на разрешение за пребиваване на гражданин на държава-членка на ЕИО, държавите-членки могат да поискат да бъдат представени само следните документи:

- от работника:

- а) документът, с който е влязъл на тяхната територия;
- б) потвърждение на ангажимента на работодателя или удостоверение за работа;
- от членовете на семейството на работника:
- в) документът, с който са влезли на тяхната територия;
- г) документ, издаден от компетентната власт на държавата по произход или на държавата, от която идват, удостоверяващ техните взаимоотношения;
- д) в случаите, упоменати в член 10, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕИО) № 1612/68, документ, издаден от компетентен орган на държавата по произход или на държавата, от която идват, удостоверяващ, че те са зависими от работника, или че живеят под неговия покрив в тази държава.

4. На член на семейството, който не е гражданин на дадена държава-членка, се издава документ за пребиваване, който има същата валидност, като този, издаден на работника, от когото зависи.

10. Работниците, които не упражняват наемен труд, и членовете на семейството им влизат в обхвата на Директива 73/148/ЕИО на Съвета от 21 май 1973 г. относно премахването на ограниченията за движение и пребиваване на гражданите на държавите-членки в рамките на Общността по отношение на установяването и предоставянето на услуги (ОВ L 172, стр. 14).

Национално право

Общи положения

11. Правната уредба на Обединеното кралство в областта на имиграцията основно се урежда от Immigration Act 1971 (Закон за имиграцията от 1971 г.) и от United Kingdom Immigration Rules (House of Commons Paper 395) (Правила относно имиграцията, приети от Камарата на общините на Обединеното кралство през 1994 г.), впоследствие изменяни няколкократно (наричани по-нататък „Immigration Rules“).

12. По смисъла на раздел 1, параграф 2 и раздел 3, параграф 1 на Immigration Act 1971 лице, което не е британски гражданин, по принцип може да влиза или пребивава в Обединеното кралство, само ако е получило разрешение за това. Тези разрешения се наричат съответно „разрешение за влизане“ („leave to enter“) и „разрешение за пребиваване“ („leave to remain“).

13. Съгласно параграф 24 от Immigration Rules преди пристигането в Обединеното кралство на гражданите на някои страни, сред които е и Мароко, трябва да бъде издадено разрешително за достъп до територията („entry clearance“). Това разрешително за достъп до територията е подобно на виза. За лицата, които са длъжни да получат виза, разрешителното за достъп до територията е под формата на виза.

14. По смисъла на раздел 7, параграф 1 на Immigration Act 1988 (Закон за имиграцията от 1988 г.) от дадено лице не се изисква притежаването на разрешение

за влизане или пребиваване в Обединеното кралство, „когато то има право на това по силата на право на Общността, на което лицето може да се позовава пряко“.

Правомощия за преценка на Secretary of State

15. Secretary of State разполага с правомощия да извършва преценка, които му позволяват да допуска лица в Обединеното кралство или да им дава право да пребивават, дори и те да не отговарят на условията, предвидени в специалните разпоредби на правната уредба относно имиграцията.

Експулсиране

16. По смисъла на раздел 3, параграф 5 и раздел 3, параграф 6 на Immigration Act 1971 лице, което не е британски гражданин, може да бъде експулсирано („deportation“) извън Обединеното кралство, когато е осъдено за престъпление, наказуемо с лишаване от свобода, и когато съдебна инстанция от областта на наказателното съдопроизводство препоръчва неговото експулсиране.

17. След като бъде подписано от Secretary of State, разпореждането за експулсиране по силата на раздел 5, параграф 1 на Immigration Act 1971 води като резултат до налагане на съответното лице да напусне Обединеното кралство, до забрана то да влиза в Обединеното кралство, и до обезсилване на всяко разрешение за влизане или пребиваване, независимо дали то е издадено преди или след подписването на разпореждането. В разпорежданията за експулсиране се предвижда мярка за недопускане на лицата в Обединеното кралство.

18. На лице, което иска разрешение за влизане в Обединеното кралство, при положение че относно него има издадено разпореждане за експулсиране, се отказва издаването на подобно разрешение (правило 320, параграф 2 от Immigration Rules), дори и да отговаря на всички необходими изисквания за издаването на такова разрешение за влизане. Лице, което влиза в Обединеното кралство, при положение че относно него има издадено разпореждане за експулсиране, представлява незаконно влязъл чужденец (раздел 33, параграф 1 от Immigration Act 1971). Като такъв това лице подлежи на експулсиране от Обединеното кралство на основание раздел 4, параграф 2, буква в) от Immigration Act 1971 и приложение 2, параграф 9 към него.

19. Разпорежданията за експулсиране имат ограничен период на валидност. Съгласно раздел 5, параграф 2 на Immigration Act 1971 Secretary of State може въпреки това във всеки един момент да отмени дадено разпореждане за експулсиране. Правило 390 на Immigration Rules разпорежда всяко искане за отмяна на разпореждане за експулсиране да бъде разглеждано, като се вземат предвид всички обстоятелства, включително и мотивите, въз основа на които то е издадено, всяко заявление в подкрепа на отмяната му, националните интереси, включително упражняването на ефективен контрол на имиграцията, интересите на молителя, както и всички обстоятелства от хуманитарен характер. Обстоятелствата, свързани със семейното положение и брачното състояние, обикновено се вземат предвид като обстоятелства от хуманитарен характер.

20. По силата на правило 391 от Immigration Rules разпореждането за експулсиране по принцип не може да бъде отменяно, освен ако няма значителна промяна на обстоятелствата, или ако това е оправдано поради изтичането на определен период

от време. Въпреки това освен при наличието на изключителни обстоятелства, дадено разпореждане за експулсиране не може да бъде отменяно, освен ако лицето е отсъствало от Обединеното кралство през период от най-малко три години след приемането на разпореждането.

21. В правило 392 от Immigration Rules се уточнява, че отмяната на разпореждането за експулсиране сама по себе си не дава на заинтересованото лице право да влиза в Обединеното кралство. Тя му позволява просто да подава искане за влизане в страната в съответствие с Immigration Rules или в съответствие с други разпоредби на имиграционното право.

Сключване на брак с британски гражданин или с гражданин на държава-членка на Европейското икономическо пространство (ЕИП)

22. Лице, влизането в Обединеното кралство на което зависи от получаването на разрешение за влизане, може да поиска издаването на такова разрешение, като се позовава на сключения от него брак с друго лице, включително с гражданин на Обединеното кралство, който пребивава и е установен в Обединеното кралство. Условието, изисквани за издаването на това разрешение, са посочени в правило 281 от Immigration Rules. Тази разпоредба предвижда по-специално в своята алинея vi), че ищецът трябва да притежава валидно разрешително за достъп до територията, което му дава право да влиза в Обединеното кралство в качеството му на съпруг.

23. Ако дадено лице отговаря на всички условия, посочени в правило 281 от Immigration Rules, то може да получи разрешително за достъп до територията, и ако такова бъде издадено, след това може да поиска разрешение за влизане при пристигането на определен пункт за влизане на територията на Обединеното кралство. Съгласно правило 282 от Immigration Rules на лице, което желае да получи разрешение за влизане в Обединеното кралство в качеството му на съпруг на лице, което пребивава и е установено в Обединеното кралство, може да му бъде издадено първоначално разрешение за влизане с максимален срок на валидност от дванадесет месеца, ако то притежава подобно разрешително за достъп до територията.

24. Въпреки това на основание правило 320, параграф 2 и правило 321, параграф 3 от Immigration Rules, ако лице, по отношение на което има издадено валидно разпореждане за експулсиране, поиска да влезе в Обединеното кралство в качеството му на съпруг на лице, което пребивава и е установено в Обединеното кралство, му се отказва издаването на разрешително за достъп до територията, и ако то поиска, на разрешение за влизане, дори и ако то отговаря на условията за влизане в това му качество. Подобно лице трябва да се убеди, че е отменено разпореждането за експулсиране, преди да получи възможност да му бъде издадено разрешително за достъп до територията или разрешение за влизане в Обединеното кралство. То може да поиска отмяната на разпореждането за експулсиране или преди, или едновременно с разрешителното за достъп до територията.

25. Имиграционното право на Обединеното кралство първоначално не е съдържало специална разпоредба относно положението, разглеждано от Съда в неговото Решение от 7 юли 1992 г. по дело Singh (C-370/90, Recueil, стр. I-4265), по-специално относно допускането в Обединеното кралство на лице, което по принцип би трябвало да разполага с разрешение за влизане и което желае да влезе в страната в качеството си на съпруг на гражданин на Обединеното кралство, който се завръща

или желае да се завърне в Обединеното кралство, след като е упражнявал права, установени в Договора, като работник в друга държава-членка.

26. Въпреки това като се има предвид решение по дело Singh, посочено по-горе, лице, което се ползва от „право на Общността, на което то може да се позовава пряко“ по смисъла на раздел 7, параграф 1 на Immigration Act 1988 и на раздел 2 на European Communities Act 1972 (Закон за Европейските общности от 1972 г.), не е задължено в това си качество да получи разрешение за влизане в Обединеното кралство.

27. На практика, когато такова лице представлява „лице, длъжно да получи предварително разрешително за достъп до територията“, то трябва да получи това разрешително, за да бъде допуснато в Обединеното кралство. Обикновено това разрешително му се издава, но може и да му бъде отказано по причини, свързани с обществения ред, обществената безопасност или общественото здраве. Ако получи това разрешително, лицето в такъв случай има право при пристигането си в Обединеното кралство да влезе и да пребивава в страната при същите условия, като член на семейството на гражданин на държава-членка на ЕИП, различна от Обединеното кралство (член 3, параграфи 2 и 3 от Immigration (European Economic Area) Order 1994 (Постановление относно имиграцията на Европейското икономическо пространство от 1994 г.)).

28. Според член 11, параграф 1 от EEA Regulations 2000 (Регламент относно правата на влизане и пребиваване в Обединеното кралство на граждани на ЕИП от 2000 г.), този регламент се прилага по отношение на „член на семейството“ на гражданин на Обединеното кралство по същия начин, както ако той е член на семейството на „гражданин на ЕИП“, ако са изпълнени условията, предвидени в член 11, параграф 2, а именно:

а) след като напуска Обединеното кралство, гражданинът на Обединеното кралство пребивава в държава-членка на ЕИП и:

- работи в нея като наемно лице (но не и временно, нито инцидентно); или

- се е установил в тази страна като самостоятелно заето лице;

б) гражданинът на Обединеното кралство не е напуснал Обединеното кралство, за да позволи на член на семейството си да придобие права по силата на този регламент и по този начин да избегне прилагането на британското законодателство относно имиграцията;

в) при завръщането си в Обединеното кралство гражданинът на Обединеното кралство, ако е гражданин на ЕИП, би бил лице с право да пребивава в Обединеното кралство („qualified person“); и

г) ако членът на семейството на гражданина на Обединеното кралство е негов съпруг, бракът е сключен и съпрузите са живели заедно в държавите-членка на ЕИП преди завръщането на британския гражданин в Обединеното кралство.

Спорът по главното производство

29. През м. февруари 1989 г. г-н Akrich, марокански гражданин, роден през 1967 г., е получил разрешение да влезе в Обединеното кралство като посетител за срок от един месец. Той е подал молба за получаване на разрешение за пребиваване като студент, но тя е отхвърлена през м. юли 1989 г., а обжалването на това решение е отхвърлено през м. август 1990 г.

30. През м. юни 1990 г. той е осъден за опит за кражба и за използване на откраднат документ за самоличност. На основание издадено от Secretary of State разпореждане за експулсиране, той е експулиран в Алжир на 2 януари 1991 г.

31. През м. януари 1992 г. той се завръща в Обединеното кралство, като използва фалшива френска лична карта. След това е арестуван и отново експулиран през м. юни 1992 г. След като пребивава извън територията на Обединеното кралство в продължение на по-малко от един месец, той се завръща нелегално в страната.

32. Докато лицето пребивава нелегално в Обединеното кралство, на 8 август 1996 г. сключва брак с г-жа Helena Jazdzewska, британска гражданка, и в края на същия месец иска разрешение за пребиваване в качеството си на съпруг на гражданин на Обединеното кралство.

33. След като е задържан в началото на 1997 г. по силата на Immigration Act 1971, г-н Akrich е експулиран през м. август 1997 г. в съответствие с желанието му в Дъблин (Ирландия), където съпругата му се е установила от м. юни 1997 г.

34. През м. януари 1998 г. г-н Akrich иска да бъде отменено разпореждането за експулсиране, и на следващия месец подава молба за разрешително за достъп до територията в качеството си на съпруг на лице, което е установено в Обединеното кралство.

35. По повод тази молба г-н и г-жа Akrich са разпитани от британски служител в посолството на Обединеното кралство в Дъблин относно техния престой в Ирландия и намеренията им. Става ясно, че от една страна г-жа Akrich е работила в Дъблин от м. август 1997 г., като по-специално от м. декември 1998 г. заема длъжност на пълно работно време и на срочен договор до м. май или юни 1998 г., но с възможност за удължаване. Г-н Akrich е работил като служител в ресторантьорския бранш с посредничеството на агенция, като приема всяка предложена работа. Тъй като братът на г-жа Akrich им предлага подслон в Обединеното кралство, ако се завърнат, тя си намира работа в Обединеното кралство от м. август 1998 г.

36. От тези събеседвания става ясно, че от друга страна г-н и г-жа Akrich искат разрешително за достъп до територията въз основа на решение по дело Singh, посочено по-горе. Г-жа Akrich посочва също така в отговор на зададен въпрос, че тя и съпругът ѝ са имали намерение да се завърнат в Обединеното кралство, тъй като са „чули да се говори за права на ЕС, според които след престой от шест месеца е възможно да се завърнат в Обединеното кралство“. Тя указва като източник на тази информация „адвокати и други лица, които са в същото положение“.

37. На 21 септември 1998 г. Secretary of State отказва да отмени разпореждането за експулсиране. В съответствие с неговите инструкции на 29 септември 1998 г. също така се отказва издаването на исканото разрешително за достъп до територията, поискано на основание решение по дело Singh, посочено по-горе. Secretary of State счита, че преместването на г-н и г-жа Akrich в Ирландия е просто временно

отсъствие, целта на което явно е придобиването на право на пребиваване за г-н Akrich при завръщането му в Обединеното кралство, и също така заобикаляне на разпоредбите на националното законодателство на Обединеното кралство, и че следователно г-жа Akrich не е упражнявала наистина правата, произтичащи от Договора за ЕО в качеството си на работник в друга държава-членка.

38. През м. октомври 1998 г. г-н Akrich подава жалба срещу тези две решения пред Immigration Adjudicator (Обединеното кралство), който допуска жалбата през м. ноември 1999 г.

39. Като приема за факт, *inter alia*, че г-н и г-жа Akrich се преместват в Ирландия с цел да упражнят след това права на Общността, които им позволяват да се завърнат в Обединеното кралство, Immigration Adjudicator въпреки това стига до заключение, че в правно отношение е налице реално упражняване от страна на г-жа Akrich на права на Общността, и които не са опорочени от намеренията на съпрузите, и че последните следователно не са използвали правото на Общността за заобикаляне на разпоредбите на националното законодателство на Обединеното кралство. Той също така констатира, че г-н Akrich не представлява реална и достатъчно сериозна заплаха за обществения ред, която да оправдае оставането в сила на разпореждането за експулсиране.

40. Secretary of State обжалва това решение пред Immigration Appeal Tribunal.

Препращащото определение и преюдициалните въпроси

41. В своето препращащо определение Immigration Appeal Tribunal припомня, че в точка 24 от решение по дело Singh, посочено по-горе, Съдът е формулирал следното условие:

„Що се отнася до рисковете от измама, изтъкнати от правителството на Обединеното кралство, е достатъчно да се припомни, че според установената практика на Съда (вж. по-специално Решение от 7 февруари 1979 г. по дело Knoors, точка 25, 115/78, Recueil, стр. 399, и Решение от 3 октомври 1990 г. по дело Vouchocha, точка 14, C-61/89, Recueil, стр. I-3551), въведените от Договора предимства не могат като резултат да позволяват на лицата, които се ползват от тях, да избягват недобросъвестно от действието на националните законодателства, и да налагат забрана на държавите-членки да предприемат необходимите мерки за възпрепятстване на подобни злоупотреби.“

42. Immigration Appeal Tribunal си задава въпроса дали като приеме тезата на г-н Akrich, според която всяка мярка за възпрепятстване на злоупотреба, предприета от дадена държава-членка, трябва да бъде съвместима с правото на Общността, Immigration Adjudicator е приложил правилно това условие.

43. Според Secretary of State условието трябва да бъде взето предвид на двата етапа на аргументация на г-н Akrich, така че няма да бъде възможно да се установи дали г-н и г-жа Akrich могат да се възползват от правата, които се дават на „работниците“, нито дали обхватът на изключението, основано на „обществения ред“, позволява изключването на съпруга на „работник“ от държава-членка, без да се взема предвид фактът, че целта на привидното упражняване на права, предоставени от правото на Общността е точно да се избегне обичайното прилагане на разпоредбите на имиграционното право на Обединеното кралство.

44. Препращащият съд счита, че това е въпрос, който не е ясно разрешен в решение по дело Singh, посочено по-горе, и че следователно е необходимо на Съда да бъде отправен въпрос за получаване на допълнителни насоки.

45. Като се имат предвид тези съображения, Immigration Appeal Tribunal взема решение да спре производството и да отправи следните преюдициални въпроси до Съда:

„Когато гражданин на държава-членка сключва брак с гражданин на трета държава, който не отговаря на условията, предвидени от националното право за влизане и престой в тази държава-членка, и ако той се премества в друга държава-членка с със съпруга си чужденец с намерение да упражни права, предоставени от правото на Общността, като работи в другата държава-членка в продължение само на ограничен период от време, за да поиска след това да се възползва от права, предоставени от правото на Общността при завръщането му с упоменатия брачен партньор на територията на държавата-членка, на която е гражданин:

1) Държавата-членка по произход има ли право да счита намерението на семейството – когато то се е преместило в друга държава-членка, с цел да поиска да се възползва от правата, предоставени от правото на Общността при завръщането му в държавата-членка по произход, въпреки факта че неговият съпруг чужденец не отговаря на условията, предвидени от националното законодателство – като искане за прилагане на правото на Общността с цел заобикаляне на националното законодателство; и

2) ако отговорът е утвърдителен, държавата-членка по произход има ли право да откаже:

а) да премахне всяка съществуваща предварително пречка пред влизането на съпруга чужденец в тази държава-членка (в случая валидно разпореждане за експулсиране), и

б) да даде на съпруга чужденец право на влизане на нейна територия?“

По преюдициалните въпроси

46. Чрез тези въпроси, които е необходимо да бъдат разгледани заедно, препращащата юрисдикция всъщност иска да узнае какъв е обхватът на решение по дело Singh, посочено по-горе, в ситуация като тази, разглеждана в рамките на главното производство.

47. В това решение Съдът е постановил, че разпоредбите на член 52 от Договора за ЕИО (член 52 от Договора за ЕО, след изменение член 43 ЕО) и разпоредбите на Директива 73/148 на Съвета трябва да бъдат тълкувани в смисъл, че задължават дадена държава-членка да разрешава влизането и престоя на своя територия на съпруга, независимо от националността му, на гражданин на тази държава, който е пристигнал със своя брачен партньор на територията на друга държава-членка с цел да упражнява труд като наето лице по смисъла на член 48 от Договора за ЕИО (член 48 от Договора за създаване на ЕО, след изменение член 39 ЕО), което означава установяване по смисъла на член 52 на Договора на територията на държавата, на която той е гражданин. Съгласно диспозитива на това решение съпругът може да се

ползва поне от същите права като тези, които биха могли да му бъдат дадени по силата на правото на Общността, ако неговият съпруг или неговата съпруга влизат и пребивават на територията на друга държава-членка.

48. Същите последици произтичат от член 39 ЕО, ако гражданинът на съответната държава-членка възнамерява да се завърне на нейна територия, за да полага труд като наето лице. Следователно, когато съпругът е гражданин на трета държава, той трябва да може да се ползва поне от същите права като тези, които биха могли да му бъдат дадени по силата на член 10 от Регламент № 1612/68, ако неговият съпруг или неговата съпруга влязат и пребивават на територията на друга държава-членка.

49. Въпреки това, Регламент № 1612/68 обхваща само свободното движение в рамките на Общността. В него не се упоменава нищо относно съществуването на права на гражданин на трета държава, който е съпруг на гражданин на Съюза, по отношение на достъпа до територията на Общността.

50. За да може в положение, подобно на съществуващото в рамките на главното производство, да се ползват правата, предвидени в член 10 от Регламент № 1612/68, гражданинът на трета държава, който е съпруг на гражданин на Съюза, трябва да пребивава законно в една от държавите-членки, когато се премества в друга държава-членка, в която гражданинът на Европейския съюз се настанява или се е настанил.

51. Това тълкуване съответства на структурата на разпоредбите на Общността, които имат за цел да гарантират свободата на движение на работниците в рамките на Общността, като тяхното прилагане не трябва да бъде в ущърб на мигриращия работник и неговото семейство.

52. Когато гражданин на държава от Европейския съюз се е установил в дадена държава-членка, сключил е брак с гражданин на трета държава, който има право да пребивава в тази държава-членка, и се премества в друга държава-членка, за да полага труд като наето лице, това преместване не трябва да води до загуба на възможността за законно съвместно съжителство, и по тази причина член 10 от Регламент № 1612/68 предоставя на упоменатия съпруг правото да пребивава в тази друга държава-членка.

53. За сметка на това, когато гражданин на Съюза се е установил в дадена държава-членка, сключил е брак с гражданин на трета държава, който няма право да пребивава в тази държава-членка, и се премества в друга държава-членка, за да полага труд като наето лице, фактът че неговият брачен партньор няма право на основание на член 10 от Регламент № 1612/68 да пребивава с него в тази друга държава-членка, не може да представлява по-малко благоприятно третиране от това, което ползват съпрузите преди упоменатият гражданин на Съюза да използва възможностите, предоставени от Договора относно движението на лицата. Оттам липсата на такова право не може да разубеди гражданина на Съюза да упражни правата за движение, които са му признати от член 39 ЕО.

54. Същото се отнася и до случая, когато гражданин на държава от Европейския съюз, който е сключил брак с гражданин на трета държава, се завръща в държавата-членка, на която е гражданин, за да упражнява труд като наето лице. Ако неговият съпруг разполага с право на пребиваване, валидно в друга държава-членка, се прилага член 10 от Регламент № 1612/68, така че гражданинът на Съюза да не бъде

възпрепятстван да упражнява правата си за свободно движение, като се завърне в държавата-членка, на която е гражданин. Но ако, обратно, съпругът/съпругата на този гражданин не разполага с валидно право на пребиваване в друга държава-членка, липсата на право на последния по силата на упоменатия член 10 за настаняване заедно с гражданина на Съюза няма възпиращо действие в това отношение.

55. Що се отнася до въпроса за злоупотребата, упомената в точка 24 от решение по дело Singh, посочено по-горе, е необходимо да се припомни, че намеренията, които могат да накарат работник от дадена държава-членка да търси работа в друга държава-членка, нямат отношение към правото му на влизане и пребиваване на територията на последната държава от момента, в който той упражнява или желае да упражнява реална дейност (Решение от 23 март 1982 г. по дело Levin, 53/81, Recueil, стр. 1035, точка 23).

56. Подобни намерения също така нямат отношение към оценката на правното положение на съпрузите в момента на завръщане в държавата-членка, на която работникът е гражданин. Подобно поведение не може да представлява злоупотреба по смисъла на точка 24 от решение по дело Singh, посочено по-горе, дори ако съпругът не притежава право на пребиваване в държавата-членка, на която работникът е гражданин, към момента в който съпрузите са се установили в друга държава-членка.

57. За сметка на това е налице злоупотреба, ако възможностите, предоставени от правото на Общността в полза на мигриращите работници и техните съпрузи, се използват в рамките на фиктивни бракове, сключени с цел да се заобиколят разпоредбите относно влизането и пребиваването на граждани на трети страни.

58. Когато бракът не е фиктивен и ако към момента на завръщането на гражданина на Европейския съюз в държавата-членка, на която е гражданин, неговият съпруг гражданин на трета държава, с когото той е живял в държавата-членка, която е напуснал, не пребивава законно на територията на дадена държава-членка, е необходимо все пак да се вземе предвид правото на защита на семейния живот по смисъла на член 8 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКЗПЧ“). Това право е част от основните права, които съгласно установената практика на Съда, която е потвърдена от преамбюла на Единния европейски акт, и от член 6, параграф 2 ЕС, са защитени от правната система на Общността.

59. Дори и ЕКПЧ да не гарантира сама по себе си право на чуждестранен гражданин за влизане и пребиваване на територията на определена държава, недопускането на лице в държава, в която живеят членове на неговото семейство, може да представлява нарушаване на правото на защита на семейния живот, както то се гарантира от член 8, параграф 1 от тази конвенция. Подобно нарушаване влиза в противоречие с конвенцията, ако не изпълнява изискванията на параграф 2 от същия член, по-специално ако не е „предвидено от закона“, вдъхновено от една или няколко законни цели по смисъла на този параграф и е „необходимо в демократичното общество“, тоест е „оправдано от наложителна обществена необходимост“ и по-специално ако не е пропорционално на преследваната законосъобразна цел (Решение от 11 юли 2002 г. по дело Carpenter, C-60/00, Recueil, стр. I-6279, точка 42).

60. Границите на това, което е „необходимо в демократичното общество“, когато съпругът е извършил закононарушение, се посочват изрично от Европейския съд за правата на човека в Решение по дело Boultif/Швейцария от 2 август 2001 г. (Recueil des arrêts et décisions 2001-IX, § 46 - 56) и Решение по дело Amrollahi/Дания от 11 юли 2002 г., (все още непубликувано в Recueil des arrêts et décisions, § 33 - 44).

61. Като се вземат предвид всички изложени по-горе съображения, на поставените въпроси следва да се отговори, че:

- За да може в положение, подобно на съществуващото в рамките на главното производство, да се ползват правата, предвидени в член 10 от Регламент № 1612/68, гражданинът на трета държава, който е съпруг на гражданин на страна от Европейския съюз, трябва да пребивава законно в една от държавите-членки, когато се премества в друга държава-членка, в която гражданинът на Съюза се настанява или се е настанил.

- Член 10 от Регламент № 1612/68 не е приложим, когато гражданинът на държава-членка и гражданинът на трета държава са сключили фиктивен брак, с цел да заобиколят разпоредбите относно влизането и престоя на гражданите на трети държави.

- При наличие на не фиктивен брак между гражданин на държава-членка и гражданин на трета държава, обстоятелството, че съпрузите са се установили в друга държава-членка с намерението да ползват правата, предоставени от правото на Общността при завръщане в държавата-членка, на която първото лице е гражданин, не се взема предвид при преценяване на правното положение на съпругеската двойка от страна на компетентните органи на последната държава.

- Когато гражданин на една държава-членка, сключил брак с гражданин на трета държава, с когото живее във втора държава-членка, се завърне в държавата-членка, на която е гражданин, за да упражнява дейност като наето лице, и неговият съпруг не се ползва от правата, предвидени в член 10 от Регламент № 1612/68, тъй като не е пребивавал законно на територията на една от държавите-членки, компетентните власти на първата държава-членка въпреки това при преценяване на молбата на съпруга за влизане и пребиваване на тяхна територия трябва да вземат предвид правото на защита на семейния живот по смисъла на член 8 от конвенцията, при положение че бракът не е фиктивен.

По съдебните разноски

62. Разходите, направени от правителството на Обединеното кралство, гръцкото правителство и от Комисията, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, отправени до него от Immigration Appeal Tribunal с Определение от 3 октомври 2000 г., реши:

1. За да може в положение, подобно на съществуващото в рамките на главното производство, да се ползват правата, предвидени в член 10 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността, гражданинът на трета държава, който е съпруг на гражданин на Съюза, трябва да пребивава законно в една от държавите-членки, когато се премества в друга държава-членка, в която гражданинът на Съюза се настанява или се е настанил.

2. Член 10 от Регламент № 1612/68 не е приложим, когато гражданинът на държава-членка и гражданинът на трета държава са сключили фиктивен брак, с цел да заобиколят разпоредбите относно влизането и престоя на гражданите на трети държави.

3. При наличие на не фиктивен брак между гражданин на държава-членка и гражданин на трета държава, обстоятелството че съпрузите са се установили в друга държава-членка с намерението да ползват правата, предоставяни от правото на Общността при завръщане в държавата-членка, на която първото лице е гражданин, не се взема предвид при преценяване на правното положение на съпружеската двойка от страна на компетентните органи на последната държава.

4. Когато гражданин на една държава-членка, сключил брак с гражданин на трета държава, с когото живее във втора държава-членка, се завърне в държавата-членка, на която е гражданин, за да упражнява дейност като наето лице, и неговият съпруг не се ползва от правата, предвидени в член 10 от Регламент № 1612/68, тъй като не е пребивавал законно на територията на една от държавите-членки, компетентните власти на първата държава-членка въпреки това при преценяване на молбата на съпруга за влизане и пребиваване на тяхна територия трябва да вземат предвид правото на защита на семейния живот по смисъла на член 8 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., при положение че бракът не е фиктивен.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 23 септември 2003 година.

Подписи